

Zenei szemle.

Riegler Ernő orgonaművész hangszerének épen olyan lelkiismeretes kitűnő tudósa, mint amilyen kitűnő orgonajátékos.

Ha csak egy kissé közelebbről figyeljük az orgonista előadását, könnyen megértjük, hogy az összes előadó zenészek között miért kell az orgonistának a leguniverzálisabb tudással rendelkeznie. Előtte egy hatalmas hangszer, amely négy billentyűzet, megszámlálhatatlan nyomógomb, kapcsoló, lábnyomó, pedál stb. segítségével egy teljes zenekar hangszínét foglalja magában. Ahhoz, hogy az orgonista az orgonaelőadás legfőbb követelményének, a helyes regisztrálásnak (a hangszínek helyes megválasztása) megfeleljen, ismernie kell hangszerének anatómiáját, teljes fizionómiáját, az orgona főbb típusait, éreznie kell az előadandó mű stílusát, helyét a történelemben stb., hogy mindezek az ismeretek mintegy a vérévé válva felhasználhatók legyenek a hangszer szellemi és művészi tulajdonságainak érvényesítésében. A modern kor technikai vívmányai méginkább megnehezítik e hangszer bonyolult szerkezetének teljes és alapos megismerhetését. Sípjainak tökéletesítésén, szaporításán századok tudománya dolgozott. Úgy, amint a zeneszerző nem tud hangszerelni, ha nem ismeri az egyes hangszerek hangterjedelmét, a hangszínek keverésének hatását, úgy az orgonista sem tud helyesen regisztrálni, ha nem ismeri a különféle regiszterek jellegét, hanghatását. A játékos itt hasonló a mérnökhöz, aki egy hatalmas gépezetet minden segítség nélkül egyedül tud működésbe hozni. A helyes színmegválasztás és keverés, a hangerősség helyes megosztása, a hangarányoknak a térben való megérzése, a szükséges változtatásoknak a megfelelő pillanatban késedelmeskedés nélkül való eszköz-

lése, a folytonos szellemi éberségnek ezerfelé ágazó figyelemnek, technikai rutinnak olyan fokát követeli meg, amely átlagteljesítménynek semmiképp sem tekinthető.

Riegler Ernő műsorán Bach Sebastian, az orgona mindenkori legnagyobb mesterének két műve is szerepelt: E-moll és C-dur prelúdiuma és fűgája. Az E-moll prelúdium és fűga architektónikus vonalai tisztán bontakoztak ki a regisztrálás nagyvonalú, egy-séges felépítésében. Bach zenekari stílusát kell ismerni ahhoz, hogy valaki orgonaművét hasonló stílusban ilyen helyesen regisztrálni tudja. Egy helytelen fokozás, színmódosítás, elaprózások tönkreteszik Bach fenséges benső drámaiságát, a szerkezet nagyszerű egységét, fűgáinak erőteljes vitalitását.

Mozart gyönyörű F-moll, Franck Cezár C-dur fantáziájának, Perényi Géza színgazdag, hatásos két orgonaművének és Callaerts J. pompás lendületű E-moll Toccatajának előadásával sokoldalúan mutatta be Riegler Ernő elmélyedő, gondos regiszter-tanulmányait, kitűnő stílusérzékét, az olcsó hatást mindenkor kerülő, kiforrott művészi fantáziáját.

Prahács Margit.

Magyar folyóíratszemle.

Bartók György a *Budapesti Szemlében* életbölcseleti eszméit foglalja össze. A divat — mondja — kikezdi olykor-olykor a filozófiát is, különösen olyan formában, hogy a bölcseletnek valamely könnyen és kellőképpen reklámozott alakja a tudósok és a nagyközönség körében is közkedveltségre tesz szert. Az így divatosná vált filozófia népszerűségét annak köszönheti, hogy a kor tudatában élő kérdések felé fordítja figyelmét és ezek közül is oly kérdések felé, amelyek a köztudatban szintén népszerűek. Így a néhány évtizede még igen virágzó evolucionizmus,